

Reference

- Reference

`T &, const T &, T &&`

- Vestavěno v C++
- Při inicializaci nasměrovány na objekt, **nelze je přesměrovat**
- Při použití syntakticky identické s hodnotami (r.a)

- (Syrové) ukazatele

`T *, const T *`

- Vestavěno v C/C++
- Vyžaduje speciální operátory pro přístup k hodnotě (*p, p->a)
- **Ukazatelová aritmetika** pro přístup k sousedním hodnotám v polích
- Ruční dealokace – **používání ve významu vlastníka je dnes nevhodné**

- Chytré ukazatele

`std::shared_ptr< T>, std::weak_ptr< T>`

- Šablony tříd ve standardní knihovně C++
- Operátory pro přístup shodné se syrovými ukazateli (*p, p->a)
- **Reprezentují vlastnictví** – zrušení posledního odkazu vyvolává dealokaci

- Iterátory

`K::iterator, K::const_iterator`

- Třídy spojené s každým druhem kontejneru (K) ve standardní knihovně C++
- Vraceny metodami kontejnerů jako **odkazy na prvky kontejnerů**
- Operátory pro přístup shodné se syrovými ukazateli (*p, p->a)
- **Ukazatelová aritmetika** pro přístup k sousedním hodnotám v kontejneru

- Reference lze použít pouze v některých kontextech
 - Formální parametry funkcí (téměř vždy bezpečné a užitečné)
 - Obdoba předávání odkazem v jiných jazycích (ale složitější)
 - Návrátové hodnoty funkcí (**nebezpečné** ale někdy nutné)
 - Lokální proměnné (užitečné zvláště jako **auto &&**)
 - Statické proměnné, datové položky tříd (omezené možnosti, vhodnější je ukazatel `T *` nebo `std::reference_wrapper<T>`)
- Reference vždy musí být inicializována a nelze ji přesměrovat jinam
 - Všechna použití reference se chovají jako objekt, na který odkazuje
- Reference jsou tří druhů
 - (Modifiable) L-value reference

`T &`

- Skutečný parametr (inicializační výraz) musí být **L-value**, tj. opakovatelně přístupný objekt

- Const (L-value) reference

`const T &`

- Skutečným argumentem může být libovolný objekt typu `T`

- R-value reference

`T &&`

- Skutečný parametr (inicializační výraz) musí být **R-value**, tj. dočasný objekt nebo výraz uzavřený v **`std::move()`**

- (Modifiable) L-value reference

T &

- Inicializační výraz musí být modifikovatelná **L-value**, tj. opakovatelně přístupný objekt bez příznaku **const**:
 - **x**, **y.x** - Proměnná nebo datová položka typu **T**, **T&** nebo **T&&**
 - **f()**, **cout<<x** - Volání funkce nebo uživatelsky definovaného operátoru vracející typ **T&**
 - **(T&)e** - výsledek přetypování na **T&**
 - ***p**, **p[i]** - Dereference ukazatele typu **T***, prvek pole typu **T[]** (pro chytré ukazatele či kontejnery jde o uživatelsky definovaný operátor)
 - Několik dalších nevýznamných případů

- Const (L-value) reference

const T &

- Inicializační výraz může být libovolný výraz typu T, tedy L-value i R-value, a navíc nemusí být modifikovatelný
 - Název "const L-value reference" odpovídá syntaxi, ne semantice
 - Výraz formálně nemůže být typu reference, protože reference ve výraze se chová jako odkazovaný objekt. Místo toho se sleduje L-value/R-value kategorie a modifikovatelnost

- R-value reference

T &&

- Inicializační výraz musí být **R-value**:
 - **42**, **'c'**, **true**, **nullptr** - konstanta (vyjma řetězcových)
 - **f()**, **a+b** - výsledek funkce (nebo operátoru) vracející typ **T** nebo **T&&** (např. **std::move**)
 - **(T)e**, **(T&&)e** - výsledek přetypování na **T** nebo **T&&**
 - Několik dalších nevýznamných případů

- Proč **T &** vyžaduje L-value

- T & nejčastěji používán jako "výstupní parametr"
- Zákaz R-value je ochrana proti chybám programátora

```
void setup(int & p) { p = 42; }
```

```
int x;  
setup(x);           // OK  
setup(x + 1);       // Error  
setup(1);           // Error
```

- Proč **const T &** připouští L-value i R-value

- const T & znamená "vstupní parametr"
- reference je to jen kvůli rychlosti předávání

```
std::string operator+(const std::string & a, const std::string & b);
```

```
std::string x, y, z, u;  
u = x + y + z;      // u = ((x + y) + z)
```

- (x + y) je R-value, přesto ji chceme předat odkazem

• Účel R-value referencí **T &&**

- Inicializační výraz musí být **R-value**:
 - **42, 'c', true, nullptr** - konstanta (vyjma řetězcových)
 - **f(), a+b** - výsledek funkce (nebo operátoru) vracející typ **T** nebo **T&&** (např. **std::move**)
 - **(T)e, (T&&)e** - výsledek přetypování na **T** nebo **T&&**
 - Několik dalších nevýznamných případů
- R-value se dělí na dva případy
 - *prvalue* - výraz je anonymní dočasný objekt, který nebude víckrát přístupný
 - *xvalue* - volání funkce či přetypování vracející **T&&**
- Objekt v R-value výrazu lze libovolně modifikovat, protože
 - pro *prvalue* to nikdo nepozná
 - ale pozor, poběží ještě destruktory objektu
 - pro *xvalue* s tím programátor souhlasil
 - semantika **T&&** je "reference na objekt, jehož majitel se o něj již nezajímá"
 - případné další použití objektu původním majitelem musí začít jeho kompletním úklidem
- Nejvýznamnější využití R-value objektu
 - Odebrání a použití dynamicky alokovaných bloků vlastněných objektem
 - Ukazatele uvnitř objektu je nutné vynulovat, aby je jeho destruktory nedealokoval
 - Většinou jako navenek nepřiznaná optimalizace (u kontejnerů ale dokumentovaná)
 - Převzetí vlastnictví bloku drženého chytrým ukazatelem
 - Technicky totéž, ale explicitně publikováno jako součást semantiky chytrých ukazatelů
- Funkce, jejíž parametr je typu **T&&**, tento parameter pravděpodobně vyprázdní

- **std::move(x)** vrací T&&, tento výraz je tedy R-value
 - uvnitř je přetypování x na T&&
- Funkce, jejíž parametr je typu T&&, tento parameter pravděpodobně vyprázdní
 - Nejčastěji move-constructor a move-assignment
 - oba přemísťují obsah zdroje do cíle
 - move-assignment navíc řeší úklid předchozího obsahu cíle

```
class T {
public:
    T(T && b) noexcept : data_(b.data_) { b.data_ = nullptr; }
    T& operator=(T && b) noexcept {
        T tmp(std::move(b));           // volá move-ctor, tedy vyprázdní b
        std::swap(data_, tmp.data_);  // výměna ukazatelů
        return * this;                // následuje volání destruktoru tmp
    }
    ~T() { if (data_) delete data_; }  // destruktork uklízí
private:
    X * data_;                        // kdyby zde byl unique_ptr<X>, metody by nebyly zapotřebí
};
```

- Vlastní implementace move metod je pokročilá technika
- Většinou se tomu lze vyhnout šikovným použitím chytrých ukazatelů apod.
- U jiných funkcí se T&& používá v případech nekopírovatelných typů nebo jako pokročilá optimalizace rychlosti

- **std::move(x)** vrací T&&, tento výraz je tedy R-value

- uvnitř je přetypování x na T&&
- příklad použití:

```
void swap(T & a, T & b)
{
    T tmp(std::move(a));    // call move-constructor, a is probably emptied
    a = std::move(b);       // call move-assignment, b is probably emptied
    b = std::move(tmp);     // call move-assignment, tmp is no longer needed
}                          // call destructor on tmp
```

- Skutečné std::swap je šablona - správné řešení je složitější
- Tři přesuny jsou výrazně rychlejší než tři kopírování
 - Pokud T drží nějaká dynamicky alokovaná data, jejichž vlastnictví lze převzít
 - std::string, std::vector<U> a mnoho dalších, včetně tříd tyto typy obsahujících
- Řešení s přesuny funguje i pro nekopírovatelné typy
 - std::unique_ptr<X>, std::fstream, std::mutex, ...
- Schopnost levně přesouvat obsahy tříd mění architekturu programů
 - Lze se tak vyhnout dynamické alokaci objektů
 - Např. fstream lze otevřít uvnitř funkce a vrátit jako návratovou hodnotu
 - Příkaz return s lokální proměnnou je automaticky realizován přesunem

- Univerzální (forwarding) reference

- Jako argument šablony funkce

```
template< typename T>  
void f( T && p)
```

- Jako proměnná s typem auto

```
auto && x = /*...*/;
```

- Skutečným argumentem může být R-value i L-value

- Pozor, v pozadí je *skládání referencí*

```
U a;  
auto && x = a;    // type of x is U &  
f( a);           // calls f<U &>
```


Argumenty funkcí

- Pravidla pro typy **formálních argumentů**

- Pokud funkce potřebuje měnit objekt skutečného argumentu
 - použijte modifikovatelnou referenci: **T &**
 - jinak, pokud je kopírování typu T velmi levné
 - čísla, syrové ukazatele, malé struktury obsahující pouze tyto typy (např. `std::complex`, iterátory)
 - předávejte hodnotou: **T**
 - jinak, pokud typ T nepodporuje kopírování (např. `unique_ptr`)
 - předávejte jako R-value reference: **T &&**
 - [pro pokročilé] jinak, pokud funkce někde ukládá kopii parametru
 - pokud opravdu záleží na rychlosti předávání
 - implementujte dvě verze funkce, s **const T &** a **T &&**
 - zjednodušeně
 - předávejte hodnotou: **T**
 - použijte **std::move()** při ukládání
 - jinak
 - použijte konstantní referenci: **const T &**
- Tato pravidla **neplatí** pro návratové hodnoty a jiné situace

- Pro vstupní parametry předávané odkazem je nutné použít **const**

- Globální funkce:

```
std::string concat( const std::string & a, const std::string & b)
{ auto tmp = a; tmp.append( b); return tmp; }
```

- Deklarace operátoru + ve standardní knihovně:

```
std::string operator+( const std::string & a, const std::string & b);
```

- Read-only operátory je vhodné definovat jako globální funkce, jen tak budou fungovat implicitní konverze na levém operandu

- Metody

```
class my_string {
public:
    my_string concat(const my_string & b) const;
    my_string operator+(const my_string & b) const;
};
```

- const na konci mění implicitní deklaraci this: **const** my_string* this

- Bez *const* není možné použít R-value jako skutečný argument

```
std::string concat(std::string & a, std::string & b); // WRONG
std::string operator+(std::string & a, std::string & b); // WRONG
```

```
u = concat( concat( x, y), z); // ERROR
u = x + y + z; // ERROR
```


Návratové hodnoty funkcí

- Pravidla pro typy **návratových hodnot**

- Pokud funkce zpřístupňuje objekt v nějaké datové struktuře (např. operator[])
 - a pokud chcete dovolit modifikaci tohoto objektu
 - použijte modifikovatelnou referenci: **T &**
 - jinak
 - použijte konstatní referenci: **const T &**
 - Vracený objekt **MUSÍ PŘEŽÍT** alespoň chvíli **PO NÁVRATU Z FUNKCE**

- Ve všech ostatních případech**

- předávejte hodnotou: T**
- Nepoužívejte **std::move** v příkaze return, pokud v něm je lokální proměnná
- Překladače mají právo (a někdy povinnost) provést tzv. copy/move-elision
 - ztotožnění vraceného objektu s pomocnou proměnnou připravenou pro návratovou hodnotu v místě volání funkce
 - optimalizace s pozorovatelným efektem na chování programu!

C++17

- POKUD FUNKCE POČÍTÁ** či konstruuje vracenou hodnotu, **NEMŮŽE VRACET ODKAZ**

- spočtená/zkonstruovaná hodnota je uložena pouze v lokálních objektech, a ty v okamžiku návratu z funkce zaniknou

Vracení odkazem

Funkce vracející odkazem

- Vracení odkazem je možné pouze tehdy, pokud funkce zpřístupňuje data, která budou existovat i po návratu z funkce

- Všechny následující pokusy jsou **nefunkční**:

- anonymní proměnná

```
const Complex & add( const Complex & a, const Complex & b) // WRONG
{ return Complex(a.re+b.re, a.im+b.im);
  // ERROR: the temporary object will disappear before exiting the function
}
```

- lokální proměnná

```
const Complex & add( const Complex & a, const Complex & b) // WRONG
{ Complex tmp(a.re+b.re, a.im+b.im);
  return tmp; // ERROR: tmp will disappear before exiting the function
}
```

- globální proměnná

```
Complex tmp;
const Complex & add( const Complex & a, const Complex & b) // WRONG
{ tmp.re = a.re+b.re; tmp.im = a.im+b.im;
  return tmp; // correct, but unusable for the users
}
Complex v = f(add(x,y), add(z,u)); // which values are passed to f?
```

- dynamická alokace

```
const Complex & add( const Complex & a, const Complex & b) // WRONG
{ Complex * tmp = new Complex(a.re+b.re, a.im+b.im);
  return * tmp; // MEMORY LEAK: nobody will deallocate the block
}
```

- chytrý ukazatel

```
const Complex & add( const Complex & a, const Complex & b) // WRONG
{ std::shared_ptr<Complex> tmp = std::make_shared<Complex>(a.re+b.re, a.im+b.im);
  return * tmp;
  // ERROR: the block will be deallocated before exiting the function
}
```

- Pozor: Všechna tato řešení mohou budít dojem, že fungují

- Vracení odkazem je možné pouze tehdy, pokud funkce zpřístupňuje data, která budou existovat i po návratu z funkce
 - Kvůli *const* objektům jsou obvykle zapotřebí **dvě** funkce
 - Různé hlavičky, většinou (syntakticky) shodná těla
 - Jako globální funkce:

```
T & get_element( std::vector< T> & v, std::size_t i)
{ return v[ i]; }
```

```
const T & get_element( const std::vector< T> & v, std::size_t i)
{ return v[ i]; }
```

- Jako metody:

```
class my_hidden_vector {
public:
    T & get_element( std::size_t i)
    { return v_[ i]; }
    const T & get_element(std::size_t i) const
    { return v_[ i]; }
private:
    std::vector< T> v_;
};
```

- `std::vector` má ze stejného důvodu dvě metody `operator[]`
 - stejná syntaxe `v[i]` vede na volání různých funkcí, vracejících odlišné typy

- Nesouměrné varianty jsou obvykle nevhodné

- Dobrovolné vzdání se práva zápisu:

```
const T & get_element(std::vector< T> & v, std::size_t i) { return v[i]; }
```

- Tato metoda nevyužívá právo zápisu do v, proto je modifikovatelnost parametru zbytečná
- Tato situace měla být řešena souměrnou variantou se dvěma const (bez non-const alternativy)

- Pokus o porušení ochrany (kompilační chyba):

```
T & get_element(const std::vector< T> & v, std::size_t i) { return v[i]; }
```

- v je const, proto v[i] bude vyřešeno voláním této metody:

```
const T & std::vector<T>::operator[](std::size_t) const;
```

- Výraz v[i] v příkaze return je tedy typu const T a nesmí být dál předán jako T&

- Logická konstantnost

- Data vracená operátorem [] jsou fyzicky mimo objekt vector
- Logicky jsou považována za jeho součást a proto operator[] propaguje const

- Pravidla samotného jazyka nenutí autory vector<T>::operator[] vracet const T&

```
template< typename T> class vector { public:  
    /*const*/ T & operator[](std::size_t i) const { return *(begin_ + i); }  
private:  
    T * begin_, * end_, * block_end_;  
};
```

- **const** příznak u metody ovlivňuje typ **this** a propaguje se na položky třídy
 - vyjma položek deklarovaných jako **mutable**
 - v const metodě se položky chovají jako by byly deklarovány const:

```
T * const begin_, * const end_, * const block_end_;
```

- typ, na který tyto ukazatele ukazují, se tím nemění

- Overload resolution in C++

- C++ resolves overloaded function calls using only the types of arguments
 - The use of the result is not considered

```
T & get_element( std::vector< T> & v, std::size_t i);  
const T & get_element( const std::vector< T> & v, std::size_t i);  
void example1(std::vector<T> & w)  
{  
    get_element(w,1) = get_element(w,2);    // both calls invoke the first version  
}  
T example2(const std::vector<T> & w)  
{  
    return get_element(w,2); // invokes the second version  
}
```

- With member functions:

```
class my_hidden_vector { public:  
    T & get_element( std::size_t i);  
    const T & get_element(std::size_t i) const;  
};
```

- The **const** flag on the object on the left of '.' participates in overload resolution

```
void example1(my_hidden_vector & w)  
{  
    w.get_element(1) = w.get_element(2);    // both calls invoke the first version  
}  
T example2(const my_hidden_vector<T> & w)  
{  
    return w.get_element(2); // invokes the second version  
}
```

- Interface design in C++

- Influenced by the life-time considerations for returned values
 - The object must survive the return from the function if returned by reference
- Returning by value may be slow and exception-unsafe
 - Remedied by C++11/14/17 but still of some concern

```
template< typename T> class vector {  
public:
```

- back() returns the last element which will remain on the stack
 - it may allow modification of the element

```
T & back();
```

```
const T & back() const;
```

- pop_back() removes the last element from the stack
 - if it had to return the removed value, it would have to return by value!
 - before C++11: returning by value was slow and exception-unsafe

```
T pop_back(); // NO SUCH FUNCTION IN std::vector
```

- therefore, in standard library, the pop_back() function returns nothing

```
void pop_back();
```

```
// ...
```

```
};
```

- For math-inspired interfaces like operator+, returning by value is necessary
 - Such functions return newly calculated values – no chance to return by reference